

OŠ »Jožeta Krajca« Rakek

Partizanska cesta 28

1381 Rakek

RAKEK

na dlani

PODROČJE: aplikativni inovacijski predlogi in projekti

Avtorji: Nika Zakrajšek, Urban Urbas, Urban Katern

Mentorica: Tjaša Prudič

Rakek, 2024

ZAHVALA

Radi bi se zahvalili Leonu Drametu, kronistu, raziskovalcu rakovške zgodovine, ki je naše zbrane podatke pregledal, nas usmeril, za nas poiskal tudi originalne vire, da so predstavljeni podatki v nalogi verodostojni.

Hvala mentorici Tjaši Prudič za pomoč in usmerjanje.

POVZETEK

Rakek je gručasto naselje z okoli 2200 prebivalci v občini Cerknica, ki leži v dinarsko kraški pokrajini v jugozahodni Sloveniji. Prvič je bil omenjen leta 1300 z imenom Rachach. Na razvoj Rakeka je močno vplivala izgradnja južne železnice leta 1857, ki je prinesla pomemben gospodarski napredek in širitev kraja. Na prvi pogled se zdi, da nam Rakek ne ponuja nobenih zanimivosti, vendar temu ni čisto tako.

V raziskovalni nalogi smo izluščili in predstavili zgodovinske ostanke in obeležja na Rakeku, ki so vredni ogleda, ter raziskali njihovo zgodovino. Da bi si lahko vsi ostali obiskovalci Rakeka na preprost način ogledali njegove znamenitosti, smo pripravili spletno aplikacijo – vodič po Rakeku. Vodič si lahko vsak naloži na svoj mobilni telefon. Vodil vas bo do cerkve Srca Jezusovega, grobnice družine Žagar, železniške stanovanjske hiše, parne žage (danes DS Smith), starega gasilskega doma, mehanične delavnice Ilenič, Rdeče hiše, Ševarjeve hiše (danes Furman), parka Zvezda s spomenikom (danes park Trg padlih borcev), Domiceljeve hiše, železniške postaje, železniškega vodovoda, vodohrana pred starim gasilskim domom, sodišča, lipovega drevoreda in cerkve svetega Kancijana v Rakovem Škocjanu.

Ključne besede: Rakek, zgodovina, zgodovinski ostanki in obeležja, spletna aplikacija

SUMMARY

Rakek is a clustered settlement with about 2,200 inhabitants in the municipality of Cerknica, located in the Dinaric Karst region in southwestern Slovenia. It was first mentioned in 1300 under the name Rachach. The development of Rakek was greatly influenced by the construction of the Southern Railway in 1857, which brought significant economic progress and expansion to Rakek. At first glance, it seems that Rakek does not offer us any attractions, but this is not quite the case.

In the research assignment, we extracted and presented the historical remains and landmarks on Rakek that are worth seeing, and explored their history. So that all other visitors of Rakek could see its attractions in a simple way, we prepared a web application - a guide to Rakek. Anyone can download the guide on their mobile phone. It will guide you to the Church of the Heart of Jesus, the tomb of the Žagar family, a residential house, the Steam sawmill (today DS Smith), the old fire station, the Ilenič mechanic workshop, the red house, Ševar's house (today Furman), Zvezda Park with its monument (today Trg of fallen fighters), Domicelj's house, the railway station, the railway waterworks, the water reservoir in front of the old fire station, the courthouse, the linden avenue and the holy church of Kancijan in Rakov Škocjan.

Keywords: Rakek, history, historical remains and landmarks, web application

KAZALO

1. UVOD.....	1
2. INOVATIVNI PROJEKT – ORODJE RAKEK NA DLANI.....	2
2.1 Cilj.....	2
2.2 Metodologija.....	2
2.3 Seznam zgodovinskih ostankov ali obeležij	3
2.4 Orodje Glide	3
2.5 Priprava orodja Glide – Rakek na dlani.....	4
2.6 Navodila za uporabo orodja Rakek na dlani.....	6
2.7 Preizkus aplikacije Rakek na dlani	6
3. ZGODOVINSKI OSTANKI IN OBELEŽJA NA RAKEKU	8
3.1 Cerkev Srca Jezusovega	8
3.2 Grobnica družine Žagar	9
3.3 Železniška stanovanjska hiša	10
3.4 Parna žaga (danes DS Smith)	12
3.5 Stari gasilski dom	13
3.6 Mehanična delavnica Ilenič	15
3.7 Rdeča hiša	15
3.8 Ševarjeva hiša (danes Furman).....	17
3.9 Park Zvezda s spomenikom (danes park Trg padlih borcev)	18
3.10 Domiceljeva hiša	21
3.11 Železniška postaja in pripadajoči objekti	22
3.12 Železniški vodovod	23
3.13 Vodohran in rov do izvira B'č za starim gasilskim domom	25
3.14 Sodišče	27
3.15 Lipov drevored	28
3.16 Cerkev svetega Kancijana v Rakovem Škocjanu	30
4. KRATKA ZGODOVINA RAKEKA.....	31
5. ZAKLJUČEK	34
VIRI IN LITERATURA	35

KAZALO SLIK

Slika 1: Excelova tabela – ozadje orodja Rakek na dlani (Vir: lasten)	4
Slika 2: Seznam zgodovinskih obeležij – aplikacija Rakek na dlani (Vir: lasten)	5
Slika 3: Primer predstavljenega obeležja – aplikacija Rakek na dlani (Vir: lasten)	6
Slika 4: Urejanje aplikacije Rakek na dlani v orodju Glide	7
Slika 5: Blagoslov temeljnega kamna za novo cerkev – junij 1936 (Gantar 2005, str. 59)	8
Slika 6: Zaključna dela pri gradnji nove cerkve – 1938 (Gantar 2005, str. 60)	9
Slika 7: Cerkev Srca Jezusovega – danes (Žajdela 2018)	9
Slika 8: Grobnica družine Žagar – 1934 (Gantar 2019)	10
Slika 9: Grobnica družine Žagar – danes (Toni 2020)	10
Slika 10: Železniška stanovanjska hiša – med letoma 1928 in 1947 (Ponikvar 2023)	11
Slika 11: Železniška stanovanjska hiša – danes (Vir: lasten)	11
Slika 12: Razglednica parne žage – 1905 (Ivančič 1993)	12
Slika 13: Kartonažna – 1964 (Gantar 2013)	13
Slika 14: DS Smith – danes (Vir: lasten)	13
Slika 15: Stari gasilski dom – leta 1940 (Gantar 2016)	14
Slika 16: Stari gasilski dom – danes (Vir: lasten)	14
Slika 17: Mehanična delavnica Ilenič – 1955 (Medved 2014)	15
Slika 18: Mehanična delavnica Ilenič - danes (Vir: lasten)	15
Slika 19: Rdeča hiša – 1951 (Medved 2016)	16
Slika 20: Rdeča hiša – danes (Vir: lasten)	16
Slika 21: Ševarjeva hiša – 1912 (Gantar 2013)	17
Slika 22: Rakek s Ševarjevo hišo – 1913 (Gantar 2012)	17
Slika 23: Furman – danes (Vir: lasten)	18
Slika 24: Spomenik kralju Aleksandru – 1939 (Gantar 2023)	19
Slika 25: Podstavek spomenika kralju Aleksandru – danes (Vir: lasten)	19
Slika 26: Spomenik padlim borcem – 1953 (Gantar 2017)	20
Slika 27: Park Trg padlih borcev – danes (Vir: lasten)	20
Slika 28: Domiceljeva hiša – okoli 1908 (Gantar 2013)	21
Slika 29: Domiceljeva hiša – danes (Vir: lasten)	21
Slika 30: Železniška postaja Rakek – 1864 (Gantar 2013)	22

Slika 31: Železniška postaja Rakek – 1935 (Rustja 2014)	23
Slika 32: Železniška postaja – danes (Vir: lasten)	23
Slika 33: Vodni zbiralnik Rakek – rezervoar, 3. objekt železniškega vodovoda (Perko 2022)	24
Slika 34: Vodni zbiralnik Rakek – rezervoar, 3. objekt železniškega vodovoda – danes (Perko 2022)	24
Slika 35: Vodni zbiralnik Rakek – rezervoar, 3. objekt železniškega vodovoda – danes (Perko 2022)	25
Slika 36: Vodohran (Perko 2008)	26
Slika 37: Vodohran – danes (Vir: Klemenp 2013)	26
Slika 38: Notranjost vodohrana – danes (Vir: lasten)	26
Slika 39: Rov – danes (Vir: lasten)	27
Slika 40: Vhod v rov (Vir: lasten)	27
Slika 41: Sodišče - 1926 (Gantar 2012)	28
Slika 42: Sodišče – danes (Vir: lasten)	28
Slika 43: Lipov drevored – okoli leta 1930 (Perko 2019)	29
Slika 44: Lipov drevored – danes (Žorž 2022)	29
Slika 45: Cerkev sv. Kancijana – 1910 (Gantar 2010)	30
Slika 46: Cerkev sv. Kancijana – danes (Gregor 2019)	31

1. UVOD

Z raziskovalno nalogo, ki je pred vami, želimo na sodobnejši način predstaviti zgodovinska obeležja in ostanke na Rakeku. Ko nam je učiteljica predstavila spletno orodje Glide apps, smo se odločili, da poglobimo znanje iz zgodovine domačega kraja, izluščimo zgodovinska obeležja in ostanke ter jih predstavimo s spletnim orodjem.

V raziskovalni nalogi je predstavljena aplikacija Rakek na dlani, ki omogoča samostojno raziskovanje rakovške zgodovine.

Na prvi pogled se zdi, da nam Rakek ne ponuja nobenih zanimivosti, vendar to seveda ne drži. V aplikaciji Rakek na dlani so predstavljene naslednje znamenitosti našega malega kraja: cerkev Srca Jezusovega, grobnica družine Žagar, železniška stanovanjska hiša, parna žaga (danes DS Smith), stari gasilski dom, mehanična delavnica Ilenič, Rdeča hiša, Ševarjeva hiša (danes Furman), park Zvezda s spomenikom (danes park Trg padlih borcev), Domiceljeva hiša, železniška postaja in pripadajoči objekti, železniški vodovod, vodohran in rov do izvira B'č za starim gasilskim domom, sodišče, lipov drevored in cerkev svetega Kancijana v Rakovem Škocjanu.

2. INOVATIVNI PROJEKT – ORODJE RAKEK NA DLANI

2.1 Cilj

Že vrsto let na naši šoli gostimo učence iz tujine. Vedno je dobro predstaviti tudi nekaj znamenitosti domačega kraja. Večkrat pa nam zmanjka znanja o njem, zato smo se odločili poizvedeti kaj več, še posebej o zgodovinskih ostankih in obeležjih, ki si jih lahko še danes ogledamo. Iz dobljenih informacij bomo nato pripravili orodje, s pomočjo katerega lahko obiskovalci spoznajo Rakek in njegovo zgodovino, ter ga preizkusili.

2.2 Metodologija

S pomočjo pregleda obstoječe literature, lokalnega časopisa Slivniški pogledi (zgodovinska rubrika) in spletne strani Stare slike bomo izluščili obstoječe zgodovinske ostanke in obeležja našega kraja ter pripravili seznam zanimivosti, vrednih ogleda.

Seznam zgodovinskih ostankov in obeležij bomo nato razširili z njihovimi opisi, poskušali bomo poiskati čas in namen izgradnje ter na kratko opisati zgodovino objekta in kaj se z njim dogaja danes. Obiskali bomo tudi lokalnega zgodovinarja in kronista Leona Drameta, ki nas bo usmeril ter dopolnil zbrane podatke.

Odšli bomo tudi na teren, kjer si bomo zgodovinske ostanke ogledali in jih fotografirali.

Udeležili se bomo vodenega ogleda Turističnega društva Rakek.

Zbrane podatke bomo vnesli v orodje Gilde, ga oblikovali ter preizkusili.

Poiskali bomo možne načine uporabe orodja.

2.3 Seznam zgodovinskih ostankov ali obeležij

Pripravili smo naslednji seznam zgodovinskih ostankov in obeležij na Rakeku, ki bi bila zanimiva za ogled in kratek pregled zgodovine:

- cerkev Srca Jezusovega,
- grobnica družine Žagar,
- železniška stanovanjska hiša,
- parna žaga (danes DS Smith),
- stari gasilski dom,
- mehanična delavnica Ilenič,
- Rdeča hiša,
- Ševarjeva hiša (danes Furman),
- park Zvezda s spomenikom (danes park Trg padlih borcev),
- Domiceljeva hiša,
- železniška postaja in pripadajoči objekti,
- železniški vodovod,
- vodohran in rov do izvira B'č za starim gasilskim domom,
- sodišče,
- lipov drevored,
- cerkev svetega Kancijana v Rakovem Škocjanu.

Podrobnejše opise zgodovinskih ostankov in obeležij s fotografijami nekoč in danes smo zbrali v poglavju 3, Zgodovinski ostanki in obeležja na Rakeku.

2.4 Orodje Glide

Orodje Glide omogoča ustvarjanje izjemnih aplikacij, ki lahko rešujejo tudi najbolj zapletene probleme brez predhodnega znanja programiranja. Lahko se poveže z že obstoječimi podatkovnimi bazami in Excelovimi tabelami. Aplikacija se sama prilagodi obliki in velikosti vsake naprave, zraven pa ohrani ustrezen videz (GLIDE 2024).

2.5 Priprava orodja Glide – Rakek na dlani

Seznam zgodovinskih ostankov in obeležij, ki smo jih izluščili s pomočjo preučevanja lokalne zgodovine, smo opremili z lokacijami, kratkimi opisi ter s slikami sedanjega in preteklega časa. Te podatke smo vnesli v Excelovo tabelo, ki je bila osnova za orodje Glide.

V prvi stolpec Excelove tabele smo zapisali ime zgodovinskega obeležja. V drugi stolpec naslov ali pa vnesli koordinate s pomočjo zemljevida Google Maps. V tretji stolpec smo zapisali kratko zgodovino in pripisali kakšno zanimivost. V četrti stolpec smo vnesli povezavo do fotografije danes, če so to bile naše fotografije, smo jih predhodno naložili na šolsko spletno stran. V peti stolpec pa smo vnesli povezavo do slike, kakršna je bila včasih. Uporabljene fotografije in njihove vire najdete v poglavju 3.

Tabela je naložena na Google Drive, sproti jo lahko spreminjamo in dopolnjujemo.

IME	NASLOV	OPIS LOKACIJE	SLIKA DANES	SLIKA VČASIH
CERKEV SRCA JEZUSA	Na vasi 25, 1381 Rakek	Že leta 1581 je na tem mestu stala cerkev sv. Urha. Zaradi namere po ustanovitvi svoje župnije so po načrtih Jožeta Plečnika obnovili staro cerkev in jo vključili v novejšo, ki jo lahko občudujemo še danes. Cerkev Srca Jezusovega je bila posvečena leta 1938. V njej lahko vidimo fresko srca Jezusovega slikarja Mirka Šubica. Cerkev je ena od manj znanih Plečnikovih prezidav.	https://drakek.si/wp-content/uploads/2011/04/PlacnikCerkev.jpg	https://stareslike.files.wordpress.com/2011/12/241111005.jpg
GROBNICA DRUŽINE ŽAGAR	Postojnska cesta, Rakek	Grobnica družine Žagar je nastala po Plečnikovih načrtih med leti 1930 in 1932. Grobnica je v obliki slavoloka in je narejena iz kamnitih blokov, na vrhu je t.i. bifora (okno s stebričkom razdeljeno na dva dela) in kamniti križi, v spodnjem delu pa ima na obeh straneh grobne prostore.	https://express.adobe.com/page/NNibL4gxUJE1R/images/a055df54-d163-46c0-a585-469f56bd5947asset_id=1a6687d8-54ec-415c-ae11-54ebd249a353&img_etag=f6cd0b62bddf2b0d4bc149e15747e9bb&size=2560	https://stareslike.files.wordpress.com/2019/11/120913368.jpg
ŽELEZNIŠKA STANOVANJSKA HIŠA	Ljubljanska cesta 20, 1381 Rakek	Železniška stanovanjska hiša je bila zaradi potreb po železničarskih stanovanjih zgrajena leta 1926. Objekt je dolg 32 m, širok 13,5 m in visok 21 m, v njem je bilo 16 stanovanj in 4 samske sobe. V kletnih prostorih so včasih imeli skupno pralico - kotel za pranje. Tudi danes so tukaj stanovanja. Njena velikost je impresivna še danes.	https://osrakek.si/wp-content/uploads/2024/03/stanovanjska-scaled.jpg	https://stareslike.files.wordpress.com/2011/09/rakek004-1.jpg?w=1024&h=771
PARNA ŽAGA	Partizanska cesta 7, 1381 Rakek	Rakek je bil zelo pomembno središče lesne trgovine. Sem so sprva furmani pripeljali les, tu so ga tudi razžagali, ga skladiščili in po železnici odpeljali dalje. Ena izmed žag je tudi parna žaga, ki je bila zgrajena leta 1874. Sprva so bili lastniki Lavriči, kasneje Žagarji, med vojno je bila žaga požgana s strani partizanov. Danes je tu podjetje DS Smith.	https://osrakek.si/wp-content/uploads/2024/03/DS-Smith-1-scaled.jpg	https://stareslike.files.wordpress.com/2011/12/241111015.jpg
STARI GASILNI DOM	Na vasi 2, 1381 Rakek	Leta 1887 je bila na Rakeku ustanovljena Požarna bramba Rakek. Najprej je bila to lesena baraka, ki je stala malo višje kot gasilski dom. Širob za gasilstvo je prevzela župa Čerknica, ki je leta 1928 začela zidati gasilski dom. Odprli so ga leta 1930. Imel je stolp, kjer so sušili cevi in kjer je bila sirena. Leta 1991 je bil gasilski dom obnovljen. Na fasadi je naslikan zaščitnik gasilcev sv. Florijan. Ta gasilski dom ne deluje več od leta 2021.	https://osrakek.si/wp-content/uploads/2024/03/MG_1066-scaled.jpg	https://stareslike.files.wordpress.com/2016/03/sj2830.jpg
MEHANIČNA DELAVNICA ILENIČ	Partizanska cesta 30, 1381 Rakek	V tej zgradbi je leta 1955 Anton Ilenič odprl mehanično delavnico. Najprej so tu popravljali tovornjake, kasneje pa še avtomobile. Ob delavnici je na glavni cesti dolg ovinek, ki mu pravijo kar "Ileničev ovinek". Leta 2000 je skupina Čuki pred mehanično delavnico posnela videospot za pesem Sreča me je zapustila.	https://osrakek.si/wp-content/uploads/2024/03/ilenic.png	https://stareslike.files.wordpress.com/2014/01/140116356.jpg
RDEČA HIŠA	Ljubljanska cesta 5, 1381 Rakek	Rdeča hiša je bila zgrajena pred drugo svetovno vojno. Domačini ji zaradi rdeče fasade rečejo rdeča hiša. Poleg barve fasade je prepoznavna tudi po nenavadni strehi. Prva lastnica Justina Pavšer jo je zgradila sama, pri gradnji je uporabila pesek s ceste. Sprva je bila hiša namenjena za poslovne namene, kasneje so bila tu stanovanja, po drugi svetovni vojni je bila nacionalizirana. Tu je živelo več rakovških družin, še danes so tu stanovanja.	https://osrakek.si/wp-content/uploads/2024/03/MG_1079-scaled.jpg	https://stareslike.files.wordpress.com/2016/06/160408964-2.jpg

Slika 1: Excelova tabela – ozadje orodja Rakek na dlani (Vir: lasten)

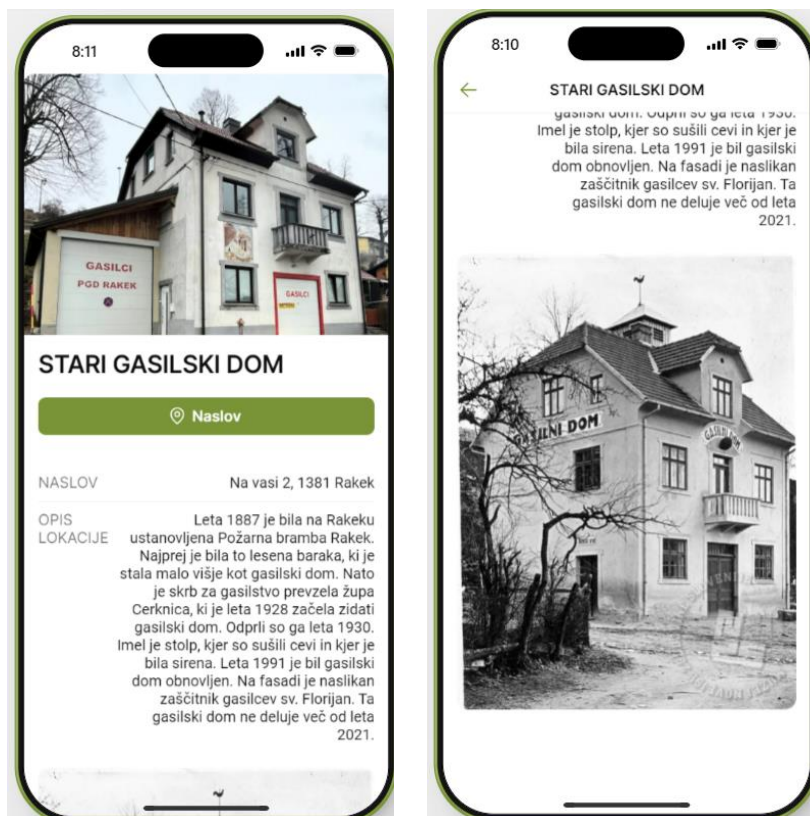
Po vnosu podatkov smo v orodju Glide uredili še nekaj nastavitev.

Ko uporabnik dostopa do aplikacije, se mu najprej odpre seznam zgodovinskih obeležij z imenom in sliko danes. Ob kliku na izbrano obeležje mu je ponujen še kratak

opis, slika obeležja včasih ter naslov obeležja. S klikom na naslov se aplikacija poveže z Google Maps in uporabnik lahko najde pot do obeležja.

Slika 2: Seznam zgodovinskih obeležij – aplikacija Rakek na dlani (Vir: lasten)

Slika 3: Primer predstavljenega obeležja – aplikacija Rakek na dlani (Vir: lasten)

2.6 Navodila za uporabo orodja Rakek na dlani

Uporaba orodja je preprosta. Uporabniki morajo le skenirati QR-kodo ali vtipkati povezavo.

QR-koda:

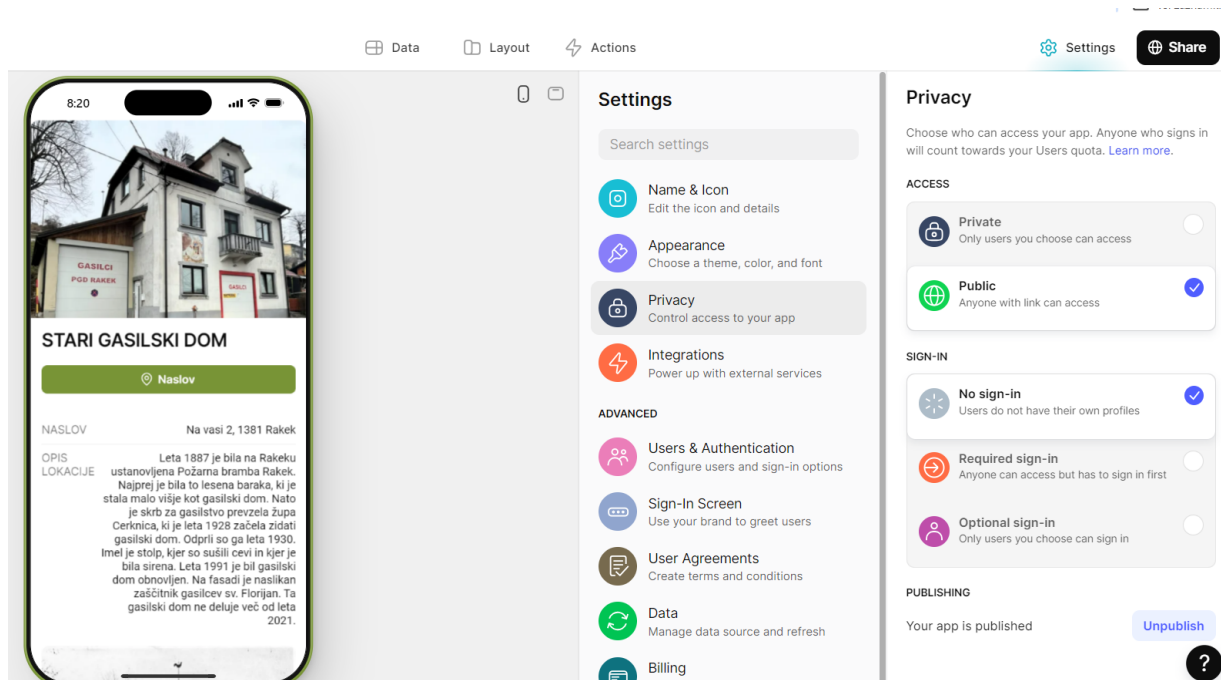
Povezava: <https://rakek-na-dlani.glide.page>

2.7 Preizkus aplikacije Rakek na dlani

Navodila za aplikacijo smo poslali nekaterim učiteljem in učencem. Sprva so vsi enostavno dostopali do nje, hitro pa smo dobili še nekaj pobud za dodatne vnose v aplikacijo (stara šola

in stara telovadnica, Sokolski dom, opekarna, ostanki skakalnice Župca, pokopališče francoskih vojakov).

Sprva so navodila vsebovala tudi vpis kode, ki jo je uporabnik prejel na svoj e-naslov, kar pa je dovoljevalo le vpis desetim uporabnikom. Zato smo ponovno pregledali nastavitve, označili No sign-in. Po ponovnem preizkusu, novi uporabniki niso imeli težav z dostopanjem.

Slika 4: Urejanje aplikacije Rakek na dlani v orodju Glide (Vir: lasten)

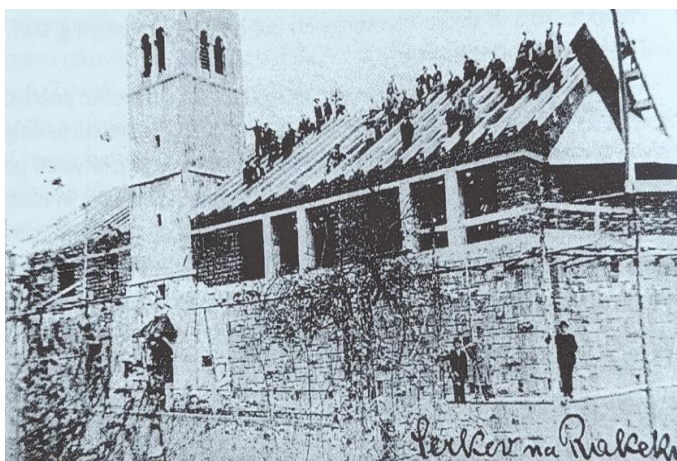
3. ZGODOVINSKI OSTANKI IN OBELEŽJA NA RAKEKU

3.1 Cerkev Srca Jezusovega

Župnijska cerkev Srca Jezusovega je ena izmed manj poznanih prezidav znanega slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika (Žajdela 2018). Najprej si je naraščajoče prebivalstvo postavilo leseno cerkev, leta 1581 pa so cerkev zgradili. Poimenovali so jo Cerkev sv. Urha (Gantar 2005). Zaradi namere po ustanovitvi samostojne župnije je bilo prvotno cerkev potrebno povečati (Žajdela 2018). Leta 1934 je bil ustanovljen odbor za zidanje nove cerkve na Rakeku. Načrt je predstavil asistent Jožeta Plečnika arhitekt Jože Valenčič. Staro cerkev so vključili v novejšo in je postavljena pravokotno na os sedanje cerkve. Današnja leva stranska kapela je bil nekdanj prezbiterij, današnji pevski kor je nad nekdanjo cerkveno ladjo, stari zvonik pa stoji na desni strani cerkvene ladje. Cerkev Srca Jezusovega na Rakeku je bila posvečena 30. oktobra 1938. Obred posvetitve je vodil škof dr. Rožman. Današnja cerkev se zaključuje z apsidno, ki je okrašena s fresko Srca Jezusovega. Fresko je naslikal prof. Mirko Šubic leta 1944 (Gantar 2005).

Slika 5: Blagoslov temeljnega kamna za novo cerkev – junij 1936 (Gantar 2005, str. 59)

Slika 6: Zaključna dela pri gradnji nove cerkve – 1938 (Gantar 2005, str. 60)

Slika 7: Cerkev Srca Jezusovega – danes (Žajdela 2018)

3.2 Grobnica družine Žagar

Grobnico družine Žagar, ki so bili lesni veletrgovci in so na Rakeku imeli parno žago, je dala zgraditi Tonca Kobi za svojega moža Franja Žagarja. Nastala je po Plečnikovih načrtih med leti 1930 in 1932 (Gantar 2019). Toncina brat, Ferdinand, jezuit, in Jože Plečnik sta bila prijatelja (Žagar 2015). Jože Plečnik naj bi sam bdel nad izvedbo, leta 1930 je obiskal Rakek in si ogledal, kako napredujejo dela (Gantar 2019).

Grobnica je v obliki slavoloka in je narejena iz kamnitih blokov, na vrhu je t. i. bifora (okno s stebričkom, razdeljeno na dva dela) in kamniti križi, v spodnjem delu pa ima na obeh straneh grobne prostore (Rakek – register nepremičnine kulturne dediščine 2024).

Slika 8: Grobnica družine Žagar – 1934 (Gantar 2019)

Slika 9: Grobnica družine Žagar – danes (Toni 2020)

3.3 Železniška stanovanjska hiša

Leta 1926 je bila zaradi potreb po novih železničarskih stanovanjih zgrajena železniška stanovanjska hiša. Njena velikost je bila impresivna tako za tisti kot za današnji čas. Objekt je dolg 32 m, širok 13,5 m in visok 21 m. Ima 6 etaž: klet, pritličje, prvo, drugo in tretje nadstropje ter podstrešje. Štiri etaže imajo skupaj 16 stanovanj in še 4 samske sobe. Vsako stanovanje je bilo sestavljeno iz predsobe, kuhinje,

shrambe, kopalnice ter manjše in večje sobe. Objekt bo kmalu star 100 let, vendar je še vedno v uporabi. Na fasadi so še vedno vidni rafali iz mitraljeza iz 2. svetovne vojne (Ponikvar 2023).

Učiteljica Irena Peteh Kranjc (13. 3. 2024), ki je živela v tej zgradbi, nam pove, da je imela stavba v kleti skupno pralnico, kjer je bil kotel za pranje perila. Zunaj je imela betonsko strukturo za odlaganje smeti, ki so jo praznili lastnoročno, dvojna kovinska vrata na dnu so odprli in z lopato naložili smeti na traktor ter jih odpeljali. Otroci so se radi igrali na tej betonski kocki.

Slika 10: Železniška stanovanjska hiša – med letoma 1928 in 1947 (Ponikvar 2023)

Slika 11: Železniška stanovanjska hiša – danes (Vir: lasten)

3.4 Parna žaga (danes DS Smith)

Rakek je bil skladišče lesne trgovine na Notranjskem. Ko se je leta 1857 odprla Južna železnica, je imelo ob železnici mnogo trgovcev svoja skladišča in žage (Perko 2008). Lavričeva parna žaga je bila zgrajena leta 1874 (Gantar 2013). Lavrič naj bi naložil po 20 vagonov na dan (Perko 2008). Leon Drame (14. 3. 2024) nam pove, da je bil prvi lastnik Lavrič, kasneje pa je žago najverjetneje kupil Franjo Žagar, lesni veletrgovec, ki je imel več žag na širšem območju.

Žaga je imela edina tudi protipožarno steno. Leta 1943 so žago požgali partizani. Do leta 1945 sta bila lastnika brata Žagar, kasneje pa so jo nacionalizirali. Parne stroje so zamenjali z električnimi, ustanovljeno je bilo Kolarsko in kovaško podjetje Rakek. To se je leta 1956 preimenovalo v Tiso. V njej so izdelovali kočije, zimske sani, pluge, obešalnike in tudi druge lesne izdelke. Leta 1963 je prostore prevzela Kartonažna tovarna, izdelovali so embalažo iz valovitega kartona. Okoli leta 1975 je tovarna dobila nove stroje iz Švice. Zraven so prišli tudi inštruktorji, da delavce naučijo uporabljati stroje (Gantar 2013). Kasneje so delovali pod imenom Valkarton Logatec, danes pa tu domuje podjetje DS Smith. V DS Smith še danes izdelujejo embalažo iz raznih materialov za pakiranje različnih izdelkov.

Slika 12: Razglednica parne žage – 1905 (Ivančič 1993)

Slika 13: Kartonažna – 1964 (Gantar 2013)

Slika 14: DS Smith – danes (Vir: lasten)

3.5 Stari gasilski dom

Leta 1887 je bila na Rakeku ustanovljena Požarna bramba Rakek. Sprva so imeli postavljeno leseno barako, ki je stala nekoliko višje kot stari gasilski dom. Društvo se je leta 1900 razšlo, skrb za gasilstvo pa je prevzela Cerkljeva organizacija, ki je leta 1928 s podporo vaščanov začela zidati gasilski dom (Perko 2008). Gasilski dom so odprli leta 1930. Zgrajen je bil s prostovoljnimi delom članov in ostalih podpornikov. Leta 1933, ko je bil celoten Rakek elektrificiran, je tudi dom dobil električno napeljavo. Imel je tudi stolp, kjer so sušili cevi po uporabi in kjer je bila tudi sirena. Gasilski dom je bil namenjen za gasilce in njihove vaje ter za razne nastope, v njem je bil tudi občinski urad. Leta 1991 je bil gasilski dom obnovljen, na

pročelje je Miro Jadrič naslikal zaščitnika gasilcev sv. Florijana (Gantar 2005). Ta gasilski dom ne deluje več od leta 2023

Slika 15: Stari gasilski dom – leta 1940 (Gantar 2016)

Slika 16: Stari gasilski dom – danes (Vir: lasten)

3.6 Mehanična delavnica Ilenič

V zgradbi je leta 1955 Anton Ilenič odprl mehanično delavnico, ki obratuje še danes; zgradba je od zunaj prav taka, kot je bila. Najprej so tu popravljali tovornjake, kasneje, ko se je povečalo število avtomobilov, pa še te. Ob delavnici je na glavni cesti dolg ovinek, ki mu pravijo kar "Ileničev ovinek". Leta 2000 je skupina Čuki pred mehanično delavnico posnela videospot za pesem Sreča me je zapustila (Medved 2014).

Slika 17: Mehanična delavnica Ilenič – 1955 (Medved 2014)

Slika 18: Mehanična delavnica Ilenič - danes (Vir: lasten)

3.7 Rdeča hiša

Hiša, ki danes stoji na Ljubljanski cesti 5, je bila zgrajena pred 2. svetovno vojno. Zgradba je bila prvotno namenjena za poslovne namene, spodaj je imela več

samostojnih prostorov, zato tudi toliko vrat v pritličju, na vrhu pa so bili stanovanjski prostori. Zaradi rdeče fasade ji domačini pravijo Rdeča hiša. Poleg barve fasade je prepoznana tudi po nenavadni strehi, ki je še danes prav taka. Zanimivo je tudi, da je imelo vsako stanovanje na zadnji strani svoj balkon, ki je bil zelo dolg. Imeli so tudi skupna stranišča. Še pred drugo svetovno vojno je hiša postala last Tilke Iskra, nato je bila nacionalizirana, kasneje pa vrnjena sinu gospe Iskra. V vseh teh letih je v hiši živelo več družin, še danes so tam stanovanja (Medved 2016).

Leon Drame (8. 3. 2024) nam pove, da je bila prva lastnica Justina Pavšer, poročena Gabrejna. Ona je hišo gradila sama. Pri gradnji je uporabila kar pesek s ceste.

Slika 19: Rdeča hiša – 1951 (Medved 2016)

Slika 20: Rdeča hiša – danes (Vir: lasten)

3.8 Ševarjeva hiša (danes Furman)

Leta 1913 je bila odposlana razglednica, na kateri je Rakek v nastajanju in na njej lahko vidimo tudi Ševarjevo hišo (Gantar 2012). Ob njej je speljana makadamska cesta z drevoredom. Ševar je bil lesni trgovec, ki je imel v tej hiši še trgovino in gostilno. Kasneje je v isti hiši delovala Kmetijska zadruga. V sedemdesetih letih je v njej delovala gostilna Podmornica, od leta 2000 pa je v zasebni lasti. Dandanes na tem mestu stoji gostilna Furman, vendar ob njej ni makadamska, temveč asfaltna cesta. Gostišče ima tudi prenočišča (Gantar 2013).

Slika 21: Ševarjeva hiša – 1912 (Gantar 2013)

Slika 22: Rakek s Ševarjevo hišo – 1913 (Gantar 2012)

Slika 23: Furman – danes (Vir: lasten)

3.9 Park Zvezda s spomenikom (danes park Trg padlih borcev)

Z železniško postajo je nastal tudi park, ki se imenuje Zvezda. Leta 1937 so na njem postavili spomenik kralju Aleksandru I. Karađorđeviću. Postavili so ga pod mogočno lipo. Na ukaz fašistov so leta 1941 spomenik odstranili (Gantar 2005). Na istem mestu so 7. julija 1953 odkrili spomenik v spomin petdesetim žrtvam osvobodilnega boja. Odkril ga je prvoborec Korenčič. Spomenik, ki predstavlja bombašico, je naredil kipar Stane Keržič. Takrat so okrog parka postavili tudi kamnito ograjo in naredili prehod sredi njega. Ostalo pa je ime Zvezda (Gantar 2017). Leon Drame (14. 3. 2024) nam pove, da lahko še vedno najdemo podstavek prvotnega spomenika ob robu parka pri sedanji kolesarnici.

Slika 24: Spomenik kralju Aleksandru – 1939 (Gantar 2023)

Slika 25: Podstavek spomenika kralju Aleksandru – danes (Vir: lasten)

Slika 26: Spomenik padlim borcem – 1953 (Gantar 2017)

Slika 27: Park Trg padlih borcev – danes (Vir: lasten)

3.10 Domiceljeva hiša

Hišo sta zgradila Matilda in Lovrenc Sebenikar, Rudolf Maister je bil njun nečak. Leta 1903 sta hišo prodala Domicelju, ker sta se odselila na Unec. V zgradbi je bila trgovina, uvažali so Puntigamsko pivo, in restavracija. Gostilna je bila zelo priljubljena. V kleti so imeli tudi bloke ledu, ki so jih vozili s Cerknškega jezera. Stopnice, ki vodijo z Gasilske ceste na postajo, je dal zgraditi Domicelj, da bi imeli ljudje krajšo pot do njegove trgovine (Gantar 2013). V sedemdesetih letih je bil v Domiceljevi hiši vinotoč (Gantar 2005). Danes Domiceljeva hiša stoji v skoraj enaki, vendar razpadajoči podobi. S spodnje strani je hiša mnogo večja, ob njej so še vedno stopnice.

Leon Drame (8. 3. 2024) nam pove, da je bil izvoren priimek Domicelli, tu pa so rekli pri Domicelu.

Slika 28: Domiceljeva hiša – okoli 1908 (Gantar 2013)

Slika 29: Domiceljeva hiša – danes (Vir: lasten)

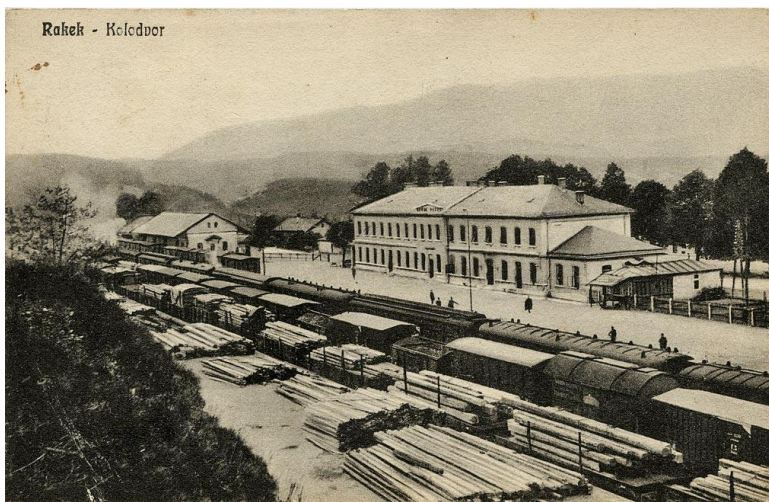
3.11 Železniška postaja in pripadajoči objekti

Kdaj je bila zgrajena železniška postaja na Rakeku, ne vemo, predvidevamo da leta 1857. Zgrajena je bila po podobnem načrtu in stilu kot vse železniške postaje med Ljubljano in Trstom (Gantar 2013). Rakek in s tem tudi rakovška železniška postaja sta bila leta 1933 elektrificirana (Gantar 2020). Leon Drame (8. 3. 2024) nam pove, da je bila na železniški postaji na Rakeku okretnica večja kot v Postojni, zato so vlaki začeli obračati na Rakeku.

Sama stavba je bila v začetku zasnovana precej simetrično, a se je čez leta zelo spreminjala. H glavni stavbi sta bila prizidana dva manjša prizidka, v katerih so živeli načelniki postaje. Glavna stavba je bila včasih namenjena železniški uporabi, danes pa so v njej stanovanja. Ker je rakovška postaja postala premajhna glede na količino uvoženega blaga, so ob tirnice postavljali mnoge začasne barake in manjše objekte, ki so prostorsko stisko manjšali, čeprav minimalno. V nekaterih so bila tudi manjša podjetja, trgovine in trafike, v katerih so poslovali vaščani. Sama postaja je čez desetletja tako pridobila kot izgubila številne prizidke in stranske objekte (Gantar 2020).

Slika 30: Železniška postaja Rakek – 1864 (Gantar 2013)

Slika 31: Železniška postaja Rakek – 1935 (Rustja 2014)

Slika 32: Železniška postaja – danes (Vir: lasten)

3.12 Železniški vodovod

Kot vsaka železniška postaja je tudi rakovška potrebovala oskrbo z vodo. Ker pa blizu Rakeka ni nobenega stalnega dotoka vode, je bil to kar precejšen zalogaj. Vodo so morali na Rakek pripeljati iz potoka v Cerknici (Perko 2008). Celoten vodovod je imel štiri objekte, dva v Cerknici in dva na Rakeku. Prvi objekt je zajetje, drugi žal ne stoji več. Tretji objekt stoji na začetku Rakeka in je bil namenjen zbiranju vode. Četrti objekt, vodovodna postaja, še stoji na postaji, vendar rezervoarjev ni več notri. Od tu se je potem oskrbovala postaja, nekaj vode so morali zaradi uničenja studenca ob gradnji železnice, iz katerega se je oskrboval Rakek, dajati tudi vaškemu prebivalstvu, s to

vodo je železnica oskrbovala tudi pošto in Lavričevo parno žago (Perko 2008). Tretji objekt – rezervoar je danes na zunanji strani pokrit z zemljo. Med vojno so Italijani na robu hribčka zgradili strojnično gnezdo, iz katerega so obvladovali prostor proti Podskrajniku, saj teren takrat ni bil tako zaraščen, kot je danes. Stavbica na vrhu rezervoarja je le njegov zračnik (Perko 2022).

Leon Drame nam pove (8. 3. 2024), da so se štirje objekti imenovali Črpališče, Tur, Rezervoar in Vodovodna postaja, ki na železniški postaji še stoji, le kotlov ni v njej.

Slika 33: Vodni zbiralnik Rakek – rezervoar, 3. objekt železniškega vodovoda (Perko 2022)

Slika 34: Vodni zbiralnik Rakek – rezervoar, 3. objekt železniškega vodovoda – danes (Perko 2022)

Slika 35: Vodni zbiralnik Rakek – rezervoar, 3. objekt železniškega vodovoda – danes (Perko 2022)

3.13 Vodohran in rov do izvira B'č za starim gasilskim domom

Rakek stoji na kraških tleh, zato so bile vedno težave s pitno vodo (Perko 2008). Ko so gradili železnico, so zasuli edini studenec, ki je Rakovčanom dajal vodo. Kot odškodnino je Rakek od železnice dobil na dan po 200 kubičnih metrov vode v vaški vodnjak. Vodo so speljali iz železniškega vodovoda, ki je vodo dobil iz potoka v Cerknici (Gantar 2005). Vodnjak je bil leta 2001 obnovljen in je zaščiten s spomeniškim varstvom.

V soboto, 16. 3. 2024, smo se udeležili ogleda izvira B'č, ki ga je organiziralo Turistično društvo Rakek. Mitja Fajdiga (16. 3. 2024) pove, da je bil izvir Rakec oziroma B'č "krivec", da je na Srnjaku bilo gradišče (naselje v dobi kovin), kasneje pa je okoli njega nastal najstarejši del Rakeka – Na vasi. Z gradnjo železnice je izvir najverjetneje delno presahnil, zato so zgradili 64 metrov dolg rov in "sobico", kjer so vodne kotanje – beči (izviri). Od sobice je čez rov peljala železna cev, po kateri je voda tekla v vaški vodnjak – vodohran. Sobica z izviri je 10 metrov pod zemljo, njen konec se dotakne šine prvega delujočega tira. Vhod v rov je javno dostopen vsem, do njega pridemo med vodohranom in starim gasilskim domom. Ključne vodohrana ima gasilsko društvo Rakek.

Slika 36: Vodohran (Perko 2008)

Slika 37: Vodohran – danes (Vir: Klemenp 2013)

Slika 38: Notranjost vodohrana – danes (Vir: lasten)

Slika 39: Rov – danes (Vir: lasten)

Slika 40: Vhod v rov (Vir: lasten)

3.14 Sodišče

Sodišče na Rakeku je bilo ustanovljeno leta 1945, svoje prostore je dobilo v bivši carinarnici na Rakeku. Delovalo je do leta 1948, ko so se pristojnosti prenesle pod Okrajno sodišče Postojna. Od leta 1957 je bilo okrajno sodišče na Rakeku ponovno odprto. Podrejeno je bilo Okrožnemu sodišču v Ljubljani. Sodišče je obsegalo območje tedanjih občin Cerknica in Loška dolina. Od leta 1965 se je sodišče na Rakeku imenovalo Občinsko sodišče Rakek in se kasneje preimenovalo v Temeljno sodišče v Ljubljani, Enota na Rakeku. Z reorganizacijo leta 2000 se preimenuje v okrožno

sodišče, leta 2001 pa je preselilo svoj sedež v nove poslovne prostore v Cerknici (Gantar 2005). Danes imajo v stavbi sodišča sedež številna rakovška društva.

Slika 41: Sodišče - 1926 (Gantar 2012)

Slika 42: Sodišče – danes (Vir: lasten)

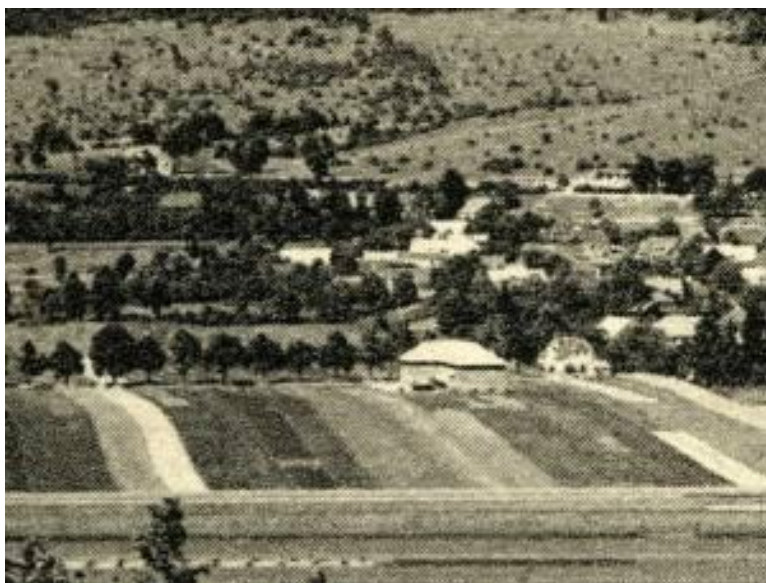
3.15 Lipov drevored

Z nastankom lipovega drevoreda med Uncem in Rakekom in naprej proti Grahovem ter Loški dolini in navzdol proti Planini je povezanih več zgodb. Ena pravi, da sta ga posadila planinski in snežniški graščak, da sta se, ko sta se obiskovala, prevažala v kočijah po prijetni senci. Po drugi zgodbi naj bi ga zasadili francoski vojaki v spomin

na padle tovariše v bojih z avstrijskimi vojaki leta 1813. V resnici pa je njegov nastanek gotovo povezan s 40-letnico vladanja cesarja Franca Jožefa I. Takrat so v njegovo čast povsod snovali drevorede (Perko 2019).

Drevored med Uncem in Rakekom pa ima daljšo zgodovino. Bleiweisove novice so leta 1861 zapisale, da je okrajni planinski gospodar, gospod Arko, naročil ljudem, da so morali zasaditi sadno drevje od Unca do Cerknice. Sadni drevored pa je počasi propadal in ko so zasadili lipov drevored, so ga najverjetneje posadili na žalostnih ostankih sadnega drevoreda (Perko 2019).

Leon Drame nam pove (8. 3. 2024), da so lipe sadili v drevoredih izven naselij in sadno drevje v naseljih.

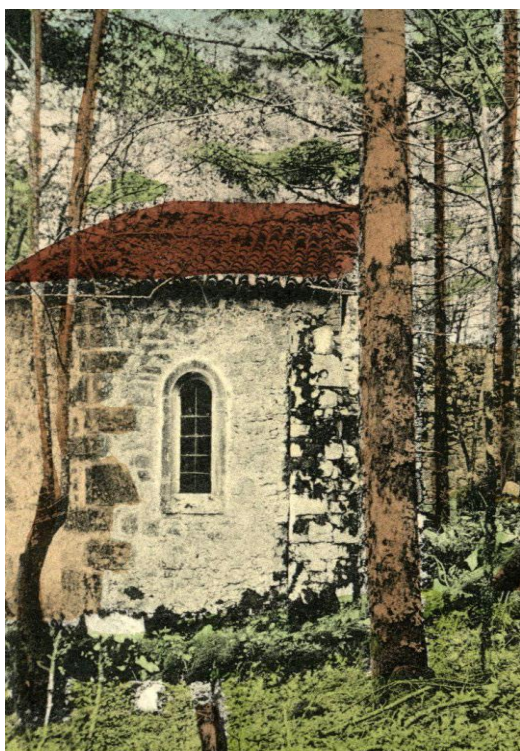
Slika 43: Lipov drevored – okoli leta 1930 (Perko 2019)

Slika 44: Lipov drevored – danes (Žorž 2022)

3.16 Cerkev svetega Kancijana v Rakovem Škocjanu

Cerkev je del Rakovega Škocjana. Bila je zgrajena v srednjem veku, datum ni znan (Gregor 2019). Prvič je bila omenjena leta 1526 (Gantar 2015). V okolici cerkve so našli ostanke železne dobe (Gregor 2019). Na zahodni strani cerkve je obrambni nasip, za katerega slutijo, da je bila tukaj ilirska naselbina. Mimo Rakovega Škocjana je potekala trgovska pot. Leta 1616 so cerkev obnovili, zunanost pa samo obzidali. Znotraj cerkve je stal še zvonik, poleg cerkve kapelica ter pokopališče. Ko ni bilo več nevarnosti za turške vpade, so se ljudje začeli naseljevati na območje Rakeka. Cesar Jožef II. je prepovedal vzdrževanje cerkva, ki so stale na samem, zato je cerkev propadla (Gantar 2015). Danes tam najdemo ruševine z vidnim obrisom nekdanje cerkve.

Slika 45: Cerkev sv. Kancijana – 1910 (Gantar 2010)

Slika 46: Cerkev sv. Kancijana – danes (Gregor 2019)

4. KRATKA ZGODOVINA RAKEKA

Rakek leži na jugovzhodnem delu Rakovško-Unškega polja. Izkopanine potrjujejo, da je bilo Notranjsko podolje naseljeno že v starejši kameni dobi, ko so bile naseljene bližnje vzpetine – Haasberg, Ptičnica, Cvinger, Goričica in morda Rakov Škocjan (Drame 2000).

Rakek je prvič omenjen v pisnih virih leta 1300 pod imenom Rachach. Takrat je dobil "fevdaletc Malalar in villa de Rachach de Circhniz" v fevd tri kmetije (Drame 2000, str. 5). Leta 1498 je Rakek omenjen v urbarjih za Postojnski grad. Pomembna omemba je iz leta 1606 v pismu tržaškega škofa Ursina, ko je blagoslovil cerkev in pokopališče. Leta 1616 pa je omenjen v urbarjih za Hassberg (Drame 2000).

Največji priliv prebivalcev na Rakek se je pričel po 15. stoletju. Ljudje so se začeli naseljevati na področju današnjega Rakeka, leta 1581 so si zgradili še cerkev, ki so jo poimenovali po sv. Urhu (Gantar 2005).

Leta 1813 je bila med Rakekom in Cerknico bitka med Francozi in Avstrijci, v kateri so bili Francozi poraženi (Gantar 2005).

Leta 1817 je cesar Franc I. odredil izmero vseh zemljišč (franciscejski kataster), na njem najdemo vas Rakek s cerkvijo svetega Urha (Perko 2008).

V 18. stoletju sta Trst in Reka postali svobodni pristanišči, kar je pomenilo porast trgovine. To je vplivalo na rast prevoznitva, narejene so bile prve »komercialne« ceste iz notranjosti proti morju. Ena iz med njih je šla skozi Rakek. Ob teh cestah so bile kovačnice, kolarnice,

sedlarnice, pa tudi gostilne in krčme. Kmetje so prevoznikom pomagali s pripreganjem dodatnih konj – »forajtanjem« (Gantar 2005).

Najpomembnejša za razcvet Rakeka je bila izgradnja Južne železnice leta 1857, ki je peljala skozi Rakek. Po prihodu železnice je Rakek dobil tudi vodovod iz potoka v Cerknici in kanalizacijo. Ob starem gasilskem domu je bila zgrajena vodna cisterna, ki se je napajala iz izvira B`č. Istega leta so ustanovili pošto (Drame 2000).

Železnica je Rakeku odprla vrata v svet in spremenila gospodarsko dejavnost (Gantar 2005).

Na Rakeku se je začela nova doba, hiše so obnovili, sezidali nove, trgovina in obrt pa sta se krepko razvila (Gantar 2005). Rakek se je tedaj delil na Vas, Dolnja vas, Kot in Kajža, ostali deli Rakeka so bili še "Postojnska (Herngasa), Kamnita pot (Klanc), Gasilska in Binkel (sedanja Partizanska); nazadnje še Dovce, Vrtna ulica in Stara cesta" (Drame 2000, str. 5).

Na Rakeku je bil vsak četrtek lesni tržni dan. V kraju je cvetelo furmanstvo ali prevozništvo, ki je predstavljalo dodaten vir zaslužka. Ljudje so s konji ali voli vozili les na železniško postajo ali žage (Drame 2000).

Občina Rakek je bila ustanovljena leta 1896 (Gantar 2005).

Tako cesar Franc Jožef I. leta 1864 kot Josip Broz Tito leta 1965 sta izstopila na Rakeku, da bi se udeležila lova v snežniških gozdovih (Gantar 2005).

Leta 1869 je bil na Rakeku velik požar (Gantar 2005).

Leta 1887 je bilo na Rakeku ustanovljeno gasilsko društvo, ki se je imenovalo Požarna bramba Rakek (Gantar 2005).

Zaradi vse večjega števila šoloobveznih otrok so leta 1881 Rakovčani kupili hišo (danes Na vasi 18) in jo preuredili v šolo. V njej je potekal prvi redni pouk na enorazredni šoli na Rakeku. Leta 1886 so kupili Tomšičevo poslopje z zemljiščem in tam zgradili novo šolo. Leta 1886 je postala dvorazredna ljudska šola, do konca leta 1921 je bila razširjena v štirirazrednico, leta 1926 pa je postala petrazredna ljudska šola. Istega leta so v poslopju obstoječe šole ustanovili meščansko ljudsko šolo (Cerkvenik, Sterle, Kotar 2021).

Od leta 1900 do prve svetovne vojne so na Rakeku vsako leto (razen l. 1910) med šolskimi počitnicami potekale vojaške vaje (Gantar 2005).

Svoj prvi vodovod je Rakek dobil leta 1906 (Leon Drame, 8. 3. 2024).

V času prve svetovne vojne je bil Rakek pod italijansko okupacijo, leta 1921 pa so se zaradi Rapalske pogodbe Italijani umaknili. Ker je Rakek postal carinarnica, je začel cveteti kontrabant ali tihotapljenje (Drame 2000).

Zaradi spremembe državnih meja po prvi svetovni vojni se je povečal tudi pomen železniške postaje na Rakeku, ki je postala obmejna postaja (Drame 2000).

Med drugo svetovno vojno je veliko rakovških fantov odšlo v boj proti okupatorjem, veliko krajanov pa je bilo interniranih v italijanskih in nemških taboriščih (Drame 2000). Rakovčani trinajstega marca praznujejo krajevni praznik, na ta dan se spominjajo odhoda rakovških fantov v partizane leta 1942 (Juvančič 2021).

Med letoma 1945 in 1948 je bil na Rakeku sedež okraja za Notranjsko. Na Rakeku je bil od leta 1945 tudi sedež okrajnega sodišča, ki pa se je leta 2001 preselilo v Cerknico (Trček 2024).

Leta 1869 je bilo na Rakeku 482 prebivalcev, leta 1948 pa jih je bilo 1240, kar pomeni, da se je število prebivalcev skoraj potrojilo. Leta 1991 je bilo prebivalcev 1683 (Drame 2000), leta 2023 pa 1847 (SiStat 2024).

Rakek je bil pomemben kraj še nekaj časa po drugi svetovni vojni, leta 1954 pa so ukinili okraje in ustanovili Občino Cerknica. Od takrat je Rakek začel izgubljati na nekdanji na veljavi (Trček 2024).

5. ZAKLJUČEK

Naš inovacijski projekt je spletno orodje – Rakek na dlani, ki na preprost način omogoča raziskovanje našega domačega kraja. V spletnem orodju je tako izpostavljenih 16 zgodovinskih ostankov oz. obeležij, ki si jih lahko ogledamo na Rakeku oz. v njegovi okolici. Uporabnik spletnega orodja Rakek na dlani lahko samostojno obišče ta obeležja, saj ga orodje do njih vodi, si prebere njihovo zgodovino ter primerja sedanji izgled z izgledom nekoč.

Orodje je za uporabo enostavno, zato ga lahko uporabljajo uporabniki vseh starosti. Potrebujejo le dostop do spleta.

Rakek na dlani bomo v šoli lahko uporabili v času izmenjav (prevod v angleški jezik je enostaven), zagotovo bo zanimiv za učitelje zgodovine, posredovali ga bomo tudi Turističnemu društvu Rakek (kar smo se z njimi že dogovorili na ogledu izvira B'č). Orodje bomo predstavili učiteljem naše šole, da ga bodo lahko uporabili pri poučevanju.

Aplikacijo se da tudi zelo preprosto dopolnjevati z drugimi podatki in jo nadgrajevati, kar omogoča, da je to pravzaprav »živ« pripomoček.

VIRI IN LITERATURA

Cerkvenik, J., Sterle, L., Kotar, S. (2021). 140-letnica šolstva na Rakeku. V: *Slivniški pogledi*. Številka 77, september 2021. Dostopno: <https://www.cerknica.si/objava/548308> (uporabljeno: 21. 2. 2024).

Drame, L. (2000). Ob 700-letnici Rakeka. Glasilo *Šolska kanta*. Št. 8. Oktober 2000. Osnovna šola "Jožeta Krajca" Rakek.

Gantar, I. (2005). *Rakek*. Ljubljana: Založba Mladika.

Gantar, I. (2012). 1910 Rakek – Razglednica. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2012/03/04/1910-rakek-razglednica/> (uporabljeno: 21. 2. 2024).

Gantar, I. (2012). 1926 Rakek – Razglednica železniške postaje. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2012/02/15/1926-rakek-razglednica-zelezniske-postaje/> (uporabljeno: 24. 3. 2024).

Gantar, I. (2013). 1864 Rakek – Železniška postaja. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2013/07/22/1864-rakek-zelezniska-postaja/> (uporabljeno: 1. 3. 2024).

Gantar, I. (2013). 1908 Rakek – Restavracija Kolodvor. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2013/08/23/1908-rakek-restavracija-kolodvor/> (uporabljeno: 20. 3. 2024).

Gantar, I. (2013). 1912 Rakek – Ševarjeva hiša. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2013/08/31/1912-rakek-sevarjeva-hisa/> (uporabljeno: 6. 2. 2024).

Gantar, I. (2013). 1964 Rakek – Kartonažna tovarna. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2013/08/09/1964-rakek-kartonazna-tovarna/> (uporabljeno: 6. 2. 2024).

Gantar, I. (2015). 1910 Rakov Škocjan – Sv. Kancian. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2015/12/30/1910-rakov-skocjan-sveti-kancian/> (uporabljeno: 6. 2. 2024).

Gantar, I. (2016). 1940 Rakek – Stari gasilski dom. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2016/04/11/1940-rakek-gasilni-dom/> (uporabljeno: 2. 2. 2024).

Gantar, I. (2017). 1953 Rakek – Odkritje spomenika padlim borcem. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2017/10/13/1953-rakek-odkritje-spomenika-padlim-borcem/> (uporabljeno: 4. 2. 2024).

Gantar, I. (2019). *1934 Rakek – Grobnica družine Žagar*. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2019/12/22/1934-rakek-grobnica-druzine-zagar/> (uporabljeno: 20. 1. 2024).

Gantar, I. (2020). *1957 Rakek – Železniška postaja*. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2020/08/05/1957-rakek-zelezniska-postaja/> (uporabljeno: 1. 3. 2024).

Gantar, I. (2023). *1939 Rakek – Pred spomenikom*. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2023/10/29/1939-rakek-pred-spomenikom/> (uporabljeno: 8. 3. 2024).

GLIDE. Dostopno: <https://www.glideapps.com/> (uporabljeno: 18. 3. 2024).

Gregor (2019). *Rakov Škocjan – Cerkev sv. Kancijana*. Dostopno: <https://falajfl.si/kraji-turizem-potovanje/rakov-skocjan-veliki-naravni-most-in-cerkev-sv-kancijana-ujeto-v-objektiv/> (uporabljeno: 6. 2. 2024).

Ivančič, K. (1993). *Pele so žage logaške: zapisi o zgodovini lesarstva na logaškem*. Postojna: samozaložba.

Juvančič, M. (2021). *1972 Rakek – 13. marec, rakovski krajevni praznik*. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2021/03/13/1972-rakek-13-marec-rakovski-krajevni-praznik/> (uporabljeno: 13. 3. 2024).

Klemenp (2013). *Vaja in delovna akcija – vodnjak*. Dostopno: [Vaja in delovna akcija – vodnjak – PGD Rakek \(pgd-rakek.si\)](http://vaja.in.delovna.akcija-vodnjak-pgd-rakek.pgd-rakek.si) (uporabljeno: 9. 2. 2024).

Medved (2014). *1955 Rakek – Mehanična delavnica*. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2014/02/22/1955-rakek-mehanicna-delavnica/> (uporabljeno: 4. 2. 2024).

Medved (2016). *1951 Rakek – Rdeča hiša*. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2016/06/30/1951-rakek-rdeca-hisa/> (uporabljeno: 27. 1. 2024).

Perko, F. (2008). *Vasi v objemu železnice*. Ljubljana: Založba Jutro.

Perko, F. (2019). *1930 Rakek – Lipov drevored ob 40-letnici vladanja cesarja Franca Jožefa I*. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2019/04/21/rakek-1930-lipov-drevored/> (uporabljeno: 22. 2. 2024).

Perko, F. (2022). *Po sledi železniškega vodovoda Cerknica – Rakek*. Stare slike. Dostopno: <https://express.adobe.com/page/PVO6b59Hbp0Zi/> (uporabljeno 22. 2. 2024).

Ponikvar, K. (2023). *1930 Rakek – Stanovanjska*. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2023/10/31/1930-rakek-stanovanjska/#> (uporabljeno 20. 1. 2024).
Rakek – register nepremičnine kulturne dediščine. Grobnica družine Žagar. Dostopno: <http://giskd2s.situla.org/rkd/Opis.asp?Esd=9248> (uporabljeno: 20. 1. 2024).

Republika Slovenija. Statistični urad. SiStat. Dostopno: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/05G2018S.px/table/tableViewLayout2/> (uporabljeno: 13. 3. 2024).

Rustja, K. (2014). *1935 Rakek – Železniška postaja (3)*. Dostopno: <https://stareslike.cerknica.org/2014/11/20/1935-rakek-zelezniska-postaja-3/> (uporabljeno: 12. 3. 2024).

Toni, M. (2020). *Grobnica družine Žagar*. Dostopno: <https://express.adobe.com/page/NNIbLj4qxUE1R/> (uporabljeno: 20. 1. 2024).

Trček, P. Rakek. *eNotranjska*. Dostopno: <https://www.enotranjska.si/kraji-v-obcini-cerknica/?groupid=64&id=207> (uporabljeno: 21. 2. 2024).

Žagar, M. (2015). *Dva brata, trije svetovi. Zgodba o družini Žagar*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Žajdela, I. (2018). *80 let Plečnikove cerkve*. Dostopno: <https://www.druzina.si/clanek/80-let-plecnikove-cerkve> (uporabljeno: 20. 1. 2024).

Žorž, G. Drevored. *e-Notranjska*. Dostopno: <https://www.enotranjska.si/kraji-v-obcini-cerknica/?groupid=64&id=207> (uporabljeno: 21. 2. 2024).

